

Αρείου Πάγου 600/2011 (B2, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Πηγή:

http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=A7UAMFX2CFL6Y1JCULS5SS7050UGYI&apof=600_2011

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Μίμη Γραμματικούδη, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Αντώνιο Αθηναίο, Σαράντη Δρινέα, Χριστόφορο Κοσμίδη και Νικόλαο Τρούσα, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του την 22α Φεβρουαρίου 2011, με την παρουσία και της γραμματέως Αικατερίνης Καραβέλη, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

Των αναιρεσιόντων: 1) Ομορρύθμου Εταιρίας με την επωνυμία "Αφοι Π. ΟΕ-ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ" που εδρεύει στην Ανάβυσσο Αττικής και εκπροσωπείται νόμιμα, 2) Α. Π. του Δ., κατοίκου ..., ατομικά και ως ομορρύθμου εταίρου και νόμιμου εκπροσώπου της ως άνω εταιρίας, 3) Β. Π. του Δ. κατοίκου ..., ατομικά και ως ομορρύθμου εταίρου και νόμιμου εκπροσώπου της ως άνω εταιρίας, 4) Π. Κ. του Δ., κατοίκου .... Εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο Δικηγόρο τους Χρήστο Οικονομάκη.

Των αναιρεσίβλητων: 1) Κ. Α. του Γ., 2) Μ. συζ. Κ. Α., το γένος Ν. Ν., 3) Ν. Α. του Κ., 4) Π. συζ Ν. Ν., 5) Ε. Ν. του Ν., υπό την ιδιότητά του ως κληρονόμου του θανόντος Ν. Ν., κατοίκων .... Οι 1ος 3ος 4η και 5ος παρέστησαν δια της πληρεξουσίας δικηγόρου Μίνας Σκιντζόγλου - Λάλα και η 2η παρέστη μετά της παραπάνω πληρεξουσίας Δικηγόρου.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 20-12-2005 αγωγή των ήδη αναιρεσίβλητων, κατά της αναιρεσιούσας και άλλων διαδίκων, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Επί της αγωγής εκδόθηκε η 1668/2007 απόφαση του ίδιου Δικαστηρίου και, κατόπιν ασκήσεως εφέσεων, η 6118/2008 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί η αναιρεσιούσα με την από 31-12-2008 αίτησή της.

Κατά τη συζήτηση της αιτήσεως αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Σαράντης Δρινέας ανέγνωσε την από 7-1-2010 έκθεση του κωλυομένου να μετέχει στην σύνθεση Αρεοπαγίτη Βασιλείου Λυκούδη, με την οποία εισηγήθηκε να γίνουν δεκτοί οι από το άρθρο 559 αρ1 ΚΠολΔ λόγοι αναίρεσεως.

Ο πληρεξούσιος των αναιρεσιόντων ζήτησε την παραδοχή της αναίρεσης και η πληρεξούσια των αναιρεσίβλητων την απόρριψη τους, καθένας δε την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Επειδή από τα άρθρα 914, 932 του ΑΚ και 1, 16 του Ν. 551/1915 προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Επομένως, για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, με την έννοια του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια περί την τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 551/1915. Περαιτέρω από τον συνδυασμό των διατάξεων των αρ. 297, 298, 300, 330, 914 ΑΚ, προκύπτει ότι οι έννοιες της αμέλειας και της συνυπαιτιότητας είναι νομικές και επομένως η κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας ως προς την συνδρομή ή όχι συνυπαιτιότητας του ζημιωθέντος κατά την επέλευση ζημίας (η οποία-συνυπαιτιότητα- αποτελεί και ένα από τα κριτήρια καθορισμού της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης για την ηθική βλάβη του παθόντος από αδικοπραξία κατ' αρ. 932 ΑΚ) υπόκειται σε ανααιρετικό έλεγχο κατ' αρ. 559 αριθ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ. Εξ άλλου, με τον λόγο αναίρεσης από το αρθρ. 559 αρ. 1 ΚΠολΔ (παραβίαση κανόνα του ουσιαστικού δικαίου) ελέγχονται τα σφάλματα του δικαστηρίου κατά την εκτίμηση του νόμου βασίμου της αγωγής ή των ισχυρισμών των διαδίκων, καθώς και τα νομικά σφάλματα κατά την έρευνα της ουσίας της διαφοράς. Ελέγχεται, δηλαδή, αν η αγωγή, ένσταση κλπ ορθώς απορρίφθηκε ως μη νόμιμη, ή αν κατά παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου έγινε δεκτή ως νόμιμη ή απορρίφθηκε ή έγινε δεκτή κατ' ουσίαν. Ο από τη διάταξη του

ίδιου άρθρου 559 αρ. 19 του Κ.Πολ.Δ λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν από τις αιτιολογίες της αποφάσεως δεν προκύπτουν με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις εκείνα τα πραγματικά περιστατικά που συγκροτούν το πραγματικό του κανόνα δικαίου, ο οποίος εφαρμόστηκε, ώστε καθίσταται ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος της ορθής ή μη εφαρμογής της διατάξεως. Ελλείψεις αναγόμενες μόνο στην ανάλυση και στάθμιση των αποδεικτικών μέσων και γενικότερα ως προς την αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, αν αυτό διατυπώνεται σαφώς, δεν συνιστούν ανεπαρκείς αιτιολογίες (Ολ.ΑΠ 861/1984).

Συνεπώς, μόνο το τι αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε είναι ανάγκη να εκτίθεται στην απόφαση πλήρως και σαφώς, και όχι γιατί αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε. Στην προκείμενη περίπτωση, το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλομένη απόφαση του, δέχθηκε, κατά την ανέλεγκτη αναιρετικούς περί πραγμάτων κρίση του (άρθρο 561 παρ. 1 ΚΠολΔ), σε σχέση με το θανατηφόρο ατύχημα που υπέστη ο συγγενής των αναιρεσιβλήτων Γ. Α. κατά την διάρκεια της εργασίας του και την υπαιτιότητα ως προς αυτό, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο Γ. Α., υιός των δύο πρώτων, αδελφός του τρίτου και εγγονός της τέταρτης των αναιρεσιβλήτων, προσλήφθηκε την 7-4-2003 από την πρώτη εναγόμενη και ήδη αναιρεσιβλήτουσα εταιρεία, της οποίας ομόρρυθμοι εταίροι και εκπρόσωποι είναι οι δεύτερος και τρίτος των εναγόμενων και ήδη αναιρεσιβλήτων, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου ως βοηθός χειριστής μηχανημάτων. Η πρώτη αναιρεσιβλήτουσα ασχολείτο με χρωματουργικές εργασίες και με το από 13-1-2004 ιδιωτικό συμφωνητικό, που συνήψε με την ανώνυμη τεχνική εταιρεία με την επωνυμία "ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ", ανέλαβε υπεργολαβικώς την εκτέλεση των χρωματουργικών εργασιών στο έργο "Πολυόροφο Κτίριο γραφείων και καταστημάτων-... 207". Τη 16-1-2004 ο Γ. Α. εργαζόταν στο εργοτάξιο του πιο πάνω έργου, επί των οδών ... και ... στον .... Ειδικότερα, η εργασία του συνίστατο στο να ευρίσκεται στην είσοδο του εργοταξίου επί της οδού ... και να ελέγχει την είσοδο και έξοδο από το εργοτάξιο των φορτηγών αυτοκινήτων που εκτελούσαν τις χρωματουργικές εργασίες, δίδοντας σε κάθε οδηγό έντυπο σχετικά με την ώρα διέλευσης του και την εργασία του. Περί ώρα 11.00 ο εναγόμενος και ήδη τέταρτος αναιρεσιβλήτων Π. Κ., ο οποίος εργαζόταν επίσης στην πρώτη αναιρεσιβλήτουσα εταιρεία, οδηγώντας το ... Ι.Χ. φορτηγό αυτοκίνητο ιδιοκτησίας της και ασφαλισμένο για τις ζημιές προς τρίτους στην ασφαλιστική εταιρεία "ΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΕΓΑ", εισήλθε στο εργοτάξιο, στην είσοδο του οποίου τον σταμάτησε ο Γ. Α. για να του δώσει το σημείωμα εισόδου-εξόδου. Ο Γ. Α. ήταν κάτω από τον αριστερό καθρέπτη και είχε σύντομη συνομιλία με τον τέταρτο αναιρεσιβλήτο, μετά το πέρας της οποίας ο τελευταίος κινήθηκε με το φορτηγό προς το εσωτερικό του εργοταξίου χωρίς προηγουμένως να ελέγξει αν ο Γ. Α. είχε απομακρυνθεί από το σημείο, όπου συνομιλούσαν, με αποτέλεσμα να τον παρασύρει με τις αριστερές ρόδες του φορτηγού και να τον τραυματίσει θανάσιμα. Ο Γ. Α. μεταφέρθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας, όπου και εξέπνευσε συνεπεία πολλαπλών κακώσεων θώρακος, κοιλίας και λεκάνης. Το θανατηφόρο αυτό εργατικό ατύχημα, συνεχίζει το Εφετείο, οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα και των ήδη αναιρεσιβλήτων. Ειδικότερα, η πρώτη αναιρεσιβλήτουσα, εργοδότης του θανόντος, που είχε αναλάβει υπεργολαβικά την εκτέλεση χρωματουργικών εργασιών και οι δεύτερος και τρίτος, ομόρρυθμοι μέλη και νόμιμοι εκπρόσωποι αυτής και προστήσαντες τον τέταρτο αναιρεσιβλήτο Π. Κ. στην οδήγηση του ... Ι.Χ. φορτηγού αυτοκινήτου, όπως και η μη διάδικος στην παρούσα δίκη εργολήπτρια εταιρεία "ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ", δεν είχαν φροντίσει ώστε οι οδοί προσπέλασης προς τις θέσεις εργασίας να είναι τέτοιες που να επιτρέπουν στους εργαζόμενους να μεταβαίνουν και να αποχωρούν με ασφάλεια (αρθρ.37 παρ.9 κεφ.Β', τμήμα ΙΙ του Π.Δ. 1073/1981), δεν είχαν επιμεληθεί για την τήρηση των κανονισμών ασφαλούς κυκλοφορίας για την κίνηση των πεζών, για την κίνηση των μηχανημάτων και εν γένει του αυτοκινήτου εξοπλισμού εργασίας, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η κίνηση του προσωπικού να γίνει με ασφάλεια (αρθρ. 39, 46 του Π.Δ. 1073/1981, αρθρ.4 του Π.Δ. 89/1999) και γενικά δεν είχαν φροντίσει να υπάρχει διαρκής επίβλεψη στον χώρο του εργοταξίου. Εξάλλου, ο τέταρτος αναιρεσιβλήτων, προστηθείς από την πρώτη αναιρεσιβλήτουσα, οδηγός του ζημιογόνου φορτηγού αυτοκινήτου, επιχείρησε να εισέλθει στο εσωτερικό του εργοταξίου χωρίς προηγουμένως να ελέγξει και να βεβαιωθεί ότι ο Γ. Α. είχε απομακρυνθεί σε ασφαλή απόσταση από το φορτηγό, λαμβανομένου υπόψη και του κινδύνου στην κυκλοφορία του οχήματος σε ανώμαλο έδαφος, σκαμμένο, με χώματα κ.λ.π. Δεν αποδείχθηκε δε συνυπαιτιότητα του θανόντος στο ατύχημα, διότι αυτός δεν είχε τη δυνατότητα με οποιονδήποτε τρόπο να αποφύγει τον τραυματισμό του. Με τις παραδοχές αυτές το Εφετείο, αφού έκαμε δεκτή την έφεση των εναγόντων κατά το μέρος που το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο είχε δεχθεί ότι συνυπαίτιος του ατυχήματος κατά ποσοστό 20% ήταν και ο θανών, εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση και υποχρέωσε τους ήδη

αναιρεσείοντες να καταβάλουν χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης στους ενάγοντες-μέλη της οικογένειας του θανόντος. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο στέρησε τη απόφασή του από νόμιμη βάση με ασαφείς και ανεπαρκείς αιτιολογίες ως προς το κρίσιμο ζήτημα της υπαιτιότητας του προστηθέντος από την πρώτη αναιρεσεύουσα οδηγού του ζημιογόνου αυτοκινήτου τέταρτου αναιρεσείοντος και ως προς την απόρριψη της ενστάσεως αποκλειστικής υπαιτιότητας, άλλως συνυπαιτιότητας του θανόντος που είχαν προβάλει παραδεκτώς οι αναιρεσείοντες με τον πρώτο λόγο της εφέσεως των αλλά και με τις προτάσεις τους ως εφεσίβλητοι προς απόκρουση της αντίθετης εφέσεως των εναγόντων, έτσι δε δεν μπορεί να ελεγχθεί αν ορθά εφαρμόστηκαν οι ουσιαστικού δικαίου διατάξεις των αρθρ. 914, 300 και 330 εδ.β' του ΑΚ. Ειδικότερα, δεν διαλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη απόφαση οι συνθήκες υπό τις οποίες παρασύρθηκε ο θανών από τις ρόδες του φορτηγού, δηλαδή τι ακριβώς προηγήθηκε ώστε να βρεθεί στο σημείο εκείνο ο θανών και δη αν το όχημα προηγουμένως προσέκρουσε επ' αυτού και κατά ποιο τρόπο, αφού μόνο η παραδοχή ότι ο θανών "βρισκόταν κάτω από τον αριστερό καθρέπτη και είχε σύντομη συνομιλία με τον (οδηγό) Π. Κ., μετά το πέρας της οποίας, ο τελευταίος κινήθηκε με το φορτηγό προς το εσωτερικό του εργοταξίου, χωρίς προηγουμένως να ελέγξει, αν ο Γ. Α., είχε απομακρυνθεί από το σημείο", δεν εξηγεί το γεγονός ότι ο θανών παρασύρθηκε από τις ρόδες του φορτηγού (δεν προσδιορίζει αν ήταν οι εμπρός ή πίσω αριστερά ρόδες), αφού δεν αναφέρεται, αν τούτο οφείλεται σε προηγούμενο αμελή ελιγμό του οδηγού, ή αν οι ρόδες του αυτοκινήτου, ή άλλο αυτού εξάρτημα, εξείχαν και παρέσυραν τον παθόντα. Οι αναιρεσείοντες είχαν προτείνει ενώπιον του Δικαστηρίου της ουσίας ένσταση αποκλειστικής υπαιτιότητας, άλλως, συνυπαιτιότητας του θανόντος (που δέχθηκε το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο), συνισταμένη στο ότι, όταν ο τέταρτος αναιρεσειών (οδηγός του αυτοκινήτου) προσπάθησε να εισέλθει στο εργοτάξιο και ενώ έκανε τη στροφή (κινούμενος με πρόσωπο οχήματος προς το εργοτάξιο), άκουσε φωνές και αφού κατέβηκε από το όχημα αντιλήφθηκε ότι ο Γ. Α. βρισκόταν κάτω από τις ρόδες του οχήματος του. Κατά τους ισχυρισμούς των αναιρεσειόντων ο Γ. Α. αρχικά στεκόταν στο πεζοδρόμιο και στο αριστερό μέρος του σημείου εισόδου στο εργοτάξιο και μόλις οι μπροστινοί άξονες του οχήματος άρχισαν να ανεβαίνουν στο πεζοδρόμιο (και ενώ η προσοχή του οδηγού ήταν στραμμένη στην δεξιά πλευρά του, παρατηρώντας, από τον καθρέπτη κολώνα που υπήρχε στα δεξιά του, όχημα που ήταν πίσω από το φορτηγό που οδηγούσε), κινήθηκε προς το όχημα, σκουντούφλησε - γλίστρησε, έχασε την ισορροπία του και τα πόδια του βρέθηκαν ανάμεσα στις δύο μπροστινές αριστερές ρόδες του οχήματος με αποτέλεσμα να τον πατήσει ο δεύτερος τροχός (το μπροστινό τμήμα κίνησης του εν λόγω οχήματος έχει δύο τροχούς από κάθε πλευρά), χωρίς να μπορέσει να αντιδράσει λόγω του ακαριαίου του συμβάντος. Κατά συνέπεια, όπως ανέφεραν οι αναιρεσείοντες με τον πρώτο λόγο εφέσεως, θα έπρεπε να γίνει δεκτή η ένσταση αποκλειστικής υπαιτιότητας του θανόντος, διότι, ακόμη και αν η ματιά του οδηγού ήταν στραμμένη στον θανόντα πριν το ολίσθημα του, δεν θα μπορούσε να κάνει τίποτα περισσότερο, αφού έτσι και αλλιώς αυτός θα ακολουθούσε την ίδια ανωτέρω πορεία. Άλλως, επικουρικώς, οι αναιρεσείοντες προέβαλαν ότι η ευθύνη του θανόντος είναι τουλάχιστον 90%, αφού το γεγονός οφείλεται στο ολίσθημα του, "το οποίο οφείλεται σε κάθε περίπτωση και σε δικό του πταίσμα, αφού καθένας οφείλει να προσέχει και να λαμβάνει τις απαραίτητες προφυλάξεις για την προσωπική του ασφάλεια" και κατά συνέπεια έπρεπε να έχει γίνει δεκτή εν μέρει από το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο η νόμιμη, κατ' άρθρο 300 ΑΚ, ένσταση τους. Το Εφετείο, όμως, απέρριψε την ένσταση αυτή με την ελλιπή αιτιολογία ότι "συνυπαιτιότητα του θανόντος στο ένδικο ατύχημα δεν αποδείχθηκε, εφ' όσον δεν είχε τη δυνατότητα, με οποιονδήποτε τρόπο, να αποφύγει τον τραυματισμό του", χωρίς να αναφέρει περί της βασιμότητας ή όχι των πιο πάνω περιστατικών, ούτε δύναται να συναχθεί, ενόψει των πιο πάνω ασαφών παραδοχών, ότι απέρριψε εκ του πράγματος τους ισχυρισμούς αυτούς των αναιρεσειόντων, ως αβάσιμους. Κατά συνέπεια είναι βάσιμοι οι εξεταζόμενοι από το άρθρο 559 αριθ. 19 του ΚΠολΔ, πρώτος και δεύτερος λόγοι της αναιρέσεως, με τους οποίους αποδίδονται οι πιο πάνω πλημμέλειες. (Σημειωτέον ότι η απόφαση του Εφετείου δεν προσβάλλεται κατά το μέρος που στήριξε την αποκλειστική υπαιτιότητα των τριών πρώτων αναιρεσειόντων στην ειδική αμέλεια αυτών περί την τήρηση των όρων ασφαλείας, κατ' αρθρ. 39 και 46 του ΠΔ 1073/1981 και 4 του ΠΔ 89/1999). Επομένως, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση ως προς τους ήδη αναιρεσείοντες, να παραπεμφθεί η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Δικαστήριο, του οποίου είναι δυνατή η συγκρότηση από άλλους δικαστές (αρθρ. 580 παρ.3 του ΚΠολΔ) και να καταδικασθούν οι αναιρεσιβλητοι στα δικαστικά έξοδα των αναιρεσειόντων, κατ' αρθρ. 176 και 183 του ΚΠολΔ.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 6118/2008 απόφαση του Εφετείου Αθηνών κατά το αναφερόμενο στο σκεπτικό μέρος.

Παραπέμπει την υπόθεση κατά το μέρος που αναιρέθηκε προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Δικαστήριο συγκροτούμενο από άλλους δικαστές.

Καταδικάζει τους αναιρεσιβλήτους στα δικαστικά έξοδα των αναιρεσιόντων, τα οποία ορίζει σε δύο χιλιάδες τριακόσια (2.300) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 21 Μαρτίου 2011.

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 14 Απριλίου 2011.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ